

ประวัติแพทย์สตรีตัวอย่าง ประจำปี 2552

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แพทย์หญิงภัทรพร อิศรางกูร ณ อยุธยา

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล แพทย์หญิงภัทรพร อิศรางกูร ณ อยุธยา สกุลเดิม พรรณเชษฐ์

วัน/เดือน/ปีเกิด 9 ตุลาคม 2475 เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

บิดามารดา นายชวน - นางประทีน พรรณเชษฐ์ คู่สมรส นายวินิต อิศรางกูร ณ อยุธยา

ที่อยู่ปัจจุบัน 171 ถนนพระราม 6 ซอย 37 พญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 02-2790479 โทรสาร 02-2790479 อีเมล rapis@mahidol.ac.th

ที่ทำงานปัจจุบัน - ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

- ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย

2. ประวัติการศึกษา การฝึกอบรม และการดูงาน

คุณวุฒิ	พ.ศ.	สถาบันการศึกษา
ประกาศนียบัตรชั้นมัธยม 8	2484-2492	โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย
หลักสูตรเตรียมแพทยศาสตร์	2492-2494	คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แพทยศาสตรบัณฑิต	2494-2498	คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
แพทย์ประจำบ้าน	2498-2500	คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
และหัวหน้าแพทย์ประจำบ้าน กุมารเวชศาสตร์		
Certificate of Pediatrics	2502-2503	Graduate School of Medicine U. Pennsylvania, U.S.A.

D.Sc.(Med) Pediatrics 2502-2506 Graduate School of Medicine U. Pennsylvania, U.S.A.

Certificate in Clinical and 2503-2506 The Children's Hospital of Philadelphia, U. Pennsylvania, U.S.A.

Research Fellow in Hematology

อนุมัติบัตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขากุมารเวชศาสตร์ แพทยสภา พ.ศ.2519

อนุมัติบัตรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาโลหิตวิทยา แพทยสภา พ.ศ.2520

การดูงานต่างประเทศ ได้รับทุนไปดูงานต่างประเทศต่อ 7 ครั้ง 14 แห่ง ในวิชากุมารเวชศาสตร์ โลหิตวิทยา เวชศาสตร์บริการโลหิต งานบริหาร และการพัฒนาทางวิชาการ

3. ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

3.1 ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์เกียรติคุณและอาจารย์พิเศษ พ.ศ.2536-ปัจจุบัน

3.2 ที่ปรึกษาศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย พ.ศ.2536-ปัจจุบัน

3.3 ที่ปรึกษาอนุกรรมการวิชาการ ในคณะกรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้ให้โลหิตแห่งสภากาชาดไทย พ.ศ.2524-ปัจจุบัน

3.4 ประธานมูลนิธิโรคเลือดออกง่ายฮีโมฟีเลียแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545-ปัจจุบัน

3.5 กรรมการบริหารมูลนิธิโรคโลหิตจางธาลัสซีเมียแห่งประเทศไทย พ.ศ.2536-ปัจจุบัน

3.6 ที่ปรึกษาสมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย พ.ศ.2536-ปัจจุบัน

3.7 อนุกรรมการฝึกอบรมและสอบฯ สาขากุมารเวชศาสตร์โรคเลือด แพทยสภา พ.ศ.2533-ปัจจุบัน

3.8 ประธานทุนอาชวดีศ – ศิริรัตน์ มูลนิธิรามาธิบดี พ.ศ.2545-ปัจจุบัน

3.9 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2548-ปัจจุบัน :

- 2548-ปัจจุบัน คณะทำงานพัฒนาข้อเสนอทางเลือกและรูปแบบที่เหมาะสมในการ

ดำเนินงานตามนโยบายการรักษาผู้ป่วยที่มีค่าใช้จ่ายสูงโรคฮีโมฟีเลีย

- 2549-ปัจจุบัน ที่ปรึกษาคณะทำงานดำเนินการจัดการเกี่ยวกับยารักษาผู้ป่วยกลุ่มโรคเลือดออกง่าย

- 2552-ปัจจุบัน ที่ปรึกษาคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้และเตรียมการจัดทำ Plasma Fractionation

ที่จำเป็นต่อการรักษาผู้ป่วยในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

3.10 The World Federation of Hemophilia :

- 2523-ปัจจุบัน Director, National Member Organization-Thailand

- 2527-ปัจจุบัน Co-Director, Bangkok International Hemophilia Training Center

- 2547-ปัจจุบัน ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการGlobalAlliance Program (GAP),Thailand

4. เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- 2530 มหาวชิรมงกุฏ
- 2535 มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- 2535 เจริญคุณภูมิมาลา เข็มศิลปวิทยา สาขาการแพทย์ ประจำปี พ.ศ.2535
- 2546 จตุตถิเรกคุณาภรณ์

5. รางวัลและเกียรติยศ

- 2495 รางวัลชนะเลิศการประกวดเรียงความวันมหิดล เรื่อง “ความสำคัญของวิชาโรคเด็กต่อประเทศไทย” คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล (ขณะเป็นนักศึกษาแพทย์ปีที่ 2)
- 2502-6 ทุนจากสมาคมแพทย์สตรีอเมริกัน สมาคมสตรีอุดมศึกษาอเมริกัน ไปศึกษาต่อวิชากุมารเวชศาสตร์และโลหิตวิทยา ได้รับปริญญาเอก Doctor of Sciences (DSc.) ณ มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย เมืองฟิลาเดลเฟีย มลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา
- 2530 รางวัล “อาจารย์ดีเด่น สาขาทั่วไป” ประจำปีการศึกษา 2529 มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2530 รางวัล “อาจารย์ตัวอย่าง” ปีการศึกษา 2529 สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2535 รางวัลนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี 2535 สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- 2537 รับพระราชทานปริญญา แพทยศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2537 รับเข็มเกียรติยศ “ศิษย์เก่าศิริราชดีเด่น ประจำปี 2537” สมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช
- 2538 รับพระราชทานเข็มกาชาดสมนาคุณ ชั้น 1 สภากาชาดไทย
- 2547 รางวัลระดับชาติ “มหาวิทยาลัยมหิดล-ปี บรรานัน” เพื่อการแพทย์และสาธารณสุข
ไทย
ประจำปี 2547
- 2548 รางวัล “ศิษย์เก่าแพทย์ศิริราชดีเด่น ประจำปี 2547” สาขาการสร้างชื่อเสียงในประเทศและต่างประเทศ จากสมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช
- 2548 รางวัล “มหิดลทยากร” จากสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยมหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 2548 ได้รับแต่งตั้งเป็น “สมาชิกกิตติมศักดิ์ของสมาคมกุมารแพทย์แห่งอเมริกา (Honourary Member of the American Pediatric Society) ประจำปี พ.ศ.2548”
- 2549 ได้รับรางวัล ปาฐกถาสุด แสงวิเชียร ปี 2549 คณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล
บรรยายเรื่อง “จากงานวิจัยสู่การรักษาผู้ป่วย สู่นโยบายระดับชาติและนานาชาติ”
- 2550 ได้รับเชิญปาฐกถาเกียรติยศ สุภา ณ นคร ปี 2550 สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทยเรื่อง

“การดูแลรักษาโรคฮีโมฟีเลียในประเทศไทย: 5 ทศวรรษแห่งวิวัฒนาการ และทิศทางในอนาคต”

รางวัลนานาชาติ

2539 International Medal Award “Henri Chaigneau 1995” French Association of Hemophiliacs
เป็นคนแรกจากประเทศเอเชียแปซิฟิกที่ได้รับรางวัลนี้

2547 “International Health Care Volunteer Award 2004 of the World Federation of Hemophilia”

จากองค์การฮีโมฟีเลียโลก

6. วารสารการแพทย์และ/หรือหนังสือทางการแพทย์

- วารสารการแพทย์ชื่อแรก 180 เรื่อง, ชื่อรอง 163 เรื่อง รวม 343 เรื่อง
- ร่วมเขียนตำราและหนังสือวิชาการ 17 เล่ม และบรรณาธิการร่วมหนังสือ 5 เล่ม
- ประธานกรรมการก่อตั้งและที่ปรึกษาของบรรณาธิการวารสารโลหิตวิทยาและเวชศาสตร์บริการโลหิต พ.ศ.2534-ปัจจุบัน

7. สมาชิกวิชาชีพและองค์กรในประเทศและต่างประเทศ

1.	แพทยสมาคมแห่งประเทศไทย	2.	
	สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย		
3.	สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย	4.	แพทยสภา
5.	สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย	6.	
	ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย		
7.	สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย	8.	สมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช
9.	สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหิดล		
10	World Federation of Hemophilia	11	
	International Society of Hematology		
12	International Society of Tropical Pediatrics	13	Asia Pacific Society of Thrombosis and Hemostasis
14	Honourary Member of the American Pediatric Society		

8. งานประจำ

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ พ.ศ.2500-2512 :

- อาจารย์แผนกกุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี พ.ศ.2508-จนเกษียณอายุราชการ :

- ร่วมในการก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี : ภาควิชากุมารเวชศาสตร์, คลังเลือด และห้องปฏิบัติการโลหิตวิทยา ภาควิชาพยาธิวิทยา, จัดตั้ง“ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สาขา โรงพยาบาลรามาธิบดี” ซึ่งนับเป็นสาขาแห่งที่ 2 ของประเทศไทย เป็นโรงพยาบาลแห่งที่ 2 ของประเทศ ที่ไม่มีการซื้อขายโลหิตเลย ใช้โลหิตจากการรับบริจาคทั้งหมด
- ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ : หัวหน้าหน่วยโลหิตวิทยา พ.ศ.2512-2536 และหัวหน้าภาควิชากุมารเวชศาสตร์ พ.ศ.2529-2536
- มูลนิธิรามาธิบดี : กรรมการบริหารและเหรียญกษาปณ์ พ.ศ.2517-2521, ประธานก่อตั้งและประธานกรรมการร้านค้าสวัสดิการ พ.ศ.2524-2528 และประธานกรรมการทุนอาชวติช-ศิริรัตน์ พ.ศ.2544-ปัจจุบัน

9. ตำแหน่งหน้าที่การงานในอดีตที่สำคัญ

9.1 สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย :

2507-2513 - กรรมการอำนวยการ

2509-2511 - ประธานแผนกสัมพันธ์ต่างประเทศ รับผิดชอบติดต่อประสานงานกับต่างประเทศ ทั้งในด้านข้อมูลการจัดหาทุนไปศึกษาต่อ การแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลระหว่างประเทศ

- ได้ร่วมกิจกรรมของสภาสังคมสงเคราะห์ร่วมกับสมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทยให้การตรวจรักษาผู้ป่วยที่ชุมชนแออัดห้วยขวาง ทุกวันเสาร์ที่ 4 ของเดือน ตลอดระยะเวลา 2 ปี

9.2 สำนักนายกรัฐมนตรี :

2534-2536 กรรมการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แห่งชาติและอนุกรรมการเกี่ยวกับโรคเอดส์

9.3 กระทรวงสาธารณสุข :

2525-2528 กรรมการบริหารศูนย์โรคเลือดออกง่ายแห่งชาติ ในแผนพัฒนาแห่งชาติแผน 5

2536-2537 ประธานอนุกรรมการประเมินสถานการณ์โรคเลือดออกในสมองทารก APCD และได้ นำเสนอการป้องกันรักษา “การให้วิตามินเคแก่ทารกแรกเกิดทุกราย ใช้เป็นนโยบายระดับชาติ บรรจุในแผนพัฒนาแผน 7” เป็นที่ปรึกษาและกรรมการวางแผนในโครงการนี้ ทำให้โรคนี้ หดไปจากประเทศไทยและประเทศอื่นๆ

9.4 แพทยสภา :

2523-ปัจจุบัน กรรมการร่างกฎเกณฑ์และประธานอนุกรรมการการฝึกอบรมและสอบความรู้ความ
ชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาโลหิตวิทยา สาขากุมารเวชศาสตร์โรคเลือด
และสาขากุมารเวชศาสตร์ (บางวาระ)

9.5 มหาวิทยาลัยมหิดล:

2525-2533 กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และ/หรือสอบนศ.บัณฑิตวิทยาลัย ระดับปริญญาโทและเอก

2535-2536 เป็นตัวแทนคณาจารย์ประเมินอาจารย์ตัวอย่างของสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล

2537-2552 ได้รับเชิญให้พิจารณารางวัลอาจารย์ดีเด่นบางปี และประเมินผลงานผู้เสนอขอกำหนด ตำแหน่ง
ศาสตราจารย์ และผู้เชี่ยวชาญระดับต่าง ๆ

9.6 ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย :

2509-25 40 อนุกรรมการบางชุด ที่ปรึกษาแผนกพลาสมา และผลิตภัณฑ์โลหิต

2537-ปัจจุบัน ประธานจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “งานบริการของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ”
ทุกปี ปีละ 1-2 ครั้ง

9.7 สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย :

2519-2524 เลขานุการก่อตั้งและกรรมการบริหาร 2 สมัย

2529-2536 นายกสมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย (2 สมัย)

2524-2546 ประธานและอนุกรรมการกลุ่ม Blood Coagulation NMO-WFH, IHTC ขององค์การฮีโมฟีเลียโลก

2534-ปัจจุบัน ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ และร่วมริเริ่มทำหนังสือวารสารโลหิตวิทยาและเวชศาสตร์บริการโลหิต

9.8 สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย :

2514-2533 กรรมการบริหาร เลขานุการ และผู้ช่วยเหรียญกษาปณ์

9.9 ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย :

2530-2533 เลขานุการก่อตั้ง กรรมการบริหาร และผู้ช่วยเหรียญกษาปณ์

2533-2538 ประธานอนุกรรมการผู้เชี่ยวชาญในสาขาโลหิตวิทยา กุมารเวชศาสตร์ และประธาน
อนุกรรมการส่งเสริมการวิจัย

9.10. มูลนิธิโลหิตจางธาลัสซีเมียแห่งประเทศไทย :

2532-ปัจจุบัน กรรมการก่อตั้ง และรองประธานมูลนิธิฯ

10. การทำงานในองค์การระดับนานาชาติ

1. The World Federation of Hemophilia (องค์การฮีโมฟีเลียโลก) มีสมาชิก 120 ประเทศ

2522-2539 Medical Advisory Board

2528-2547 Director, Federation's Regional Office-ASEAN Countries

- 2531-2537 Committees for Education on AIDS
- 2532-2534 Working Committee on “The Decade Plan of Hemophilia Care for the 90’s”
ได้รับเชิญให้ไปเป็นที่ปรึกษาและจัดอบรมวิชาการในประเทศต่างๆ ครั้งละ 3-5 วัน กว่า 10 ครั้ง
อาทิ เวียดนาม เมืองฮานอยและโฮจิมิน ลาว พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์
- 2538-2543 Director, Twinning Programme, Bangkok-Jakarta
- 2543-2545 Country Representative, WFH-Global Forum on Blood Safety and Supply of
Hemophilia Treatment Product ที่ Montreal, Canada 2000, Budapest, Hungary 2003

2. International Society of Hematology, Asian Pacific Division

- 2531-2546 ได้รับเชิญให้ทำหน้าที่เป็น Counselor Committee, Vice-President, International Advisory Board

3. World Health Organization

- 2533-2534 ได้รับเชิญเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคฮีโมฟีเลีย และอื่นๆ

4. International Society of Thrombosis and Hemostasis

- 2528-2536 Working Committee on Neonatal Vitamin K Prophylaxis on Neonatal Hemostasis

5. Asia Pacific Society of Thrombosis and Hemostasis

- 2543-2547 กรรมการก่อตั้งและกรรมการบริหาร

11. ผลงานที่สำคัญและเกิดประโยชน์อย่างสูงบางเรื่องที่ควรกล่าวถึง

11.1 โรคเลือดออกง่ายในสมองทารก (Acquired Prothrombin Complex Deficiency in Infant - APCD)

เป็นผู้ค้นพบโรคนี้ในปี พ.ศ.2506 และได้รายงานโรคนี้เป็นคนแรก ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อเนื่องมาตลอด 30 ปี จนโรคนี้หมดไปจากประเทศไทยในพ.ศ.2537 รวมเวลาศึกษาต่อเนื่อง 31 ปี

ได้ศึกษาโรคนี้นจนครบวงจร ตั้งแต่อุบัติการณ์ อาการทางคลินิก การเปลี่ยนแปลงห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัย การรักษา พยาธิกำเนิด สาเหตุของโรค การป้องกัน และการหาแนวทางที่จะป้องกันโรคนี้ในแนวกว้าง ได้ติดต่อบริษัทต่างประเทศผลิตวิตามินเค ชนิดหยดทางปากแทนการฉีดเข้ากล้ามเนื้อเพื่อป้องกันโรค เพราะสมัยนั้นทารกเกิดที่บ้าน ได้ศึกษาวิจัยพบว่าได้ผลดี สามารถป้องกันโรคได้ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นฉีดเข้ากล้ามเนื้อ เมื่อทารกส่วนใหญ่เกิดที่โรงพยาบาลสามารถฉีดยาให้แก่ทารกแรกเกิดทุกรายได้ ผลงานนี้ได้ถูกใช้เพื่อป้องกันโรคทั้งในและต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก กระทรวงสาธารณสุขได้นำงานวิจัยนี้มาใช้ในแผนพัฒนาฯที่ 7 ให้ทารกแรกเกิดทุกรายได้รับวิตามินเค เพื่อป้องกันโรคเลือดออกง่ายตั้งแต่ พ.ศ.2537 เป็นต้นมา ทำให้โรคนี้หมดไปจากประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

การวิจัยนี้มีผลช่วยลด infant morbidity, infant mortality และความพิการทางสมองของทารก โดยลงทุนน้อย แต่ลดการสูญเสียเศรษฐกิจในการรักษาพยาบาล และดูแลเด็กพิการมูลค่ามหาศาล ตรงกับนโยบายของรัฐที่จะให้ “เด็กเกิดน้อย เกิดรอด ปลอดภัย เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม” กระทรวงสาธารณสุขได้ศึกษาโครงการนี้พบว่า **มีความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) สูงมาก**

11.2 โรคไขเลือดออก งานวิจัยได้แก่

ได้ศึกษาความผิดปกติของภาวะเลือดออกในโรคไขเลือดออกทำให้รู้แนวทางการรักษาภาวะเลือดออกที่ถูกต้อง

ได้ศึกษาวิจัยบุกเบิกในการนำ platelet concentrate มาใช้รักษาโรคไขเลือดออกเป็นคนแรกของโลก ในพ.ศ.2507 ซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้ปฏิบัติเป็นมาตรฐานในการรักษาอาการเลือดออกในโรคไขเลือดออกทั้งในและต่างประเทศ

ได้ร่วมศึกษาวิจัยภาวะช็อคและผลการใช้ steroid มีการเน้นการรักษาภาวะช็อคจากไขเลือดออกด้วยการเพิ่มปริมาตรของน้ำในกระแสโลหิตและลดการใช้ steroid ลงมาก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย ลดอาการแทรกซ้อนจากยาและประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก

11.3 ระบบบริการโลหิตและการผลิตผลิตภัณฑ์โลหิต

ตั้งแต่ พ.ศ.2503 ได้ร่วมงานวิจัยระหว่างทำปริญญาเอก ที่มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ผลิต factor VIII concentrate ที่บริสุทธิ์มาก และได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีนี้ให้แก่บริษัทเอกชนในอเมริกาผลิตจำหน่าย นอกจากนี้ได้ร่วมงานกับอาจารย์ Professor Dr. Isaac Djerassi และ Professor Dr. Irving J. Wolman ที่โรงพยาบาลเด็กแห่งเมืองฟิลาเดลเฟีย ทำ cryoprecipitate ใช้เป็นคนแรกของโลก ใช้รักษาผู้ป่วยโรค hemophilia A เป็นครั้งแรก

พ.ศ.2506 เมื่อกลับจากการศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ ได้ริเริ่มเป็นผู้นำเทคโนโลยีการเตรียม ส่วนประกอบของเลือดมาใช้ในประเทศไทย นับเป็นประเทศแรกของเอเชียที่ใช้ blood component รักษาผู้ป่วย และศึกษาวิจัยเพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาด้วยเลือดแยกส่วนต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสมสำหรับประเทศไทย อาทิ โรคไขเลือดออก โรคเลือดออกง่ายพันธุกรรมและโรคอื่นๆ

ได้พยายามหาแนวทางให้โรงพยาบาลต่างจังหวัดมีเลือดแยกส่วนใช้เพียงพอ โดยเสนอแนะประสานงานกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ ให้ผลิต fresh dry plasma (พลาสมาสดผง) และได้ศึกษาวิจัยอย่างครบวงจร ทำให้โรงพยาบาลต่างจังหวัดมีเลือดแยกส่วนใช้ทั่วถึงมากขึ้น กล่าวคือมีพลาสมาผงใช้ในต่างจังหวัดและชนบทห่างไกล สามารถใช้ทดแทน fresh frozen plasma และยังสามารถใช้รักษาโรคอื่นๆ

ทั้งภาวะเลือดออกง่าย ภาวะขาดโปรตีน ภาวะซีดจากการเสียพลาสมา และอื่นๆ นอกจากนี้ผู้ป่วยโรคฮีโมฟีเลียได้เบี่ยงพลาสมาผงเก็บไว้ใช้รักษาตนเองที่บ้าน

ตั้งแต่เกษียณอายุราชการในพ.ศ.2536 จนถึงปัจจุบัน ได้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติสภากาชาดไทย ได้ร่วมสร้างงานสำคัญกับศูนย์ฯ อาทิ การวิจัยและผลิตผลิตภัณฑ์โลหิต โดยทำลายเชื้อไวรัสตับอักเสบบ และ HIV ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการรักษาอาการเลือดออกในผู้ป่วยโรคฮีโมฟีเลีย ได้แก่ Heat treated freeze dried cryoprecipitate (HTFDC) ซึ่งได้ผลิตให้ผู้ป่วยใช้จนถึงปัจจุบันนี้

ตั้งแต่พ.ศ.2537 จนถึงปัจจุบันนี้ ศูนย์บริการโลหิตฯ ได้มอบให้ผู้เขียนเป็นประธานการจัดอบรมระยะสั้น “งานบริการโลหิตของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ” ทุกปี ปีละ 1-2 ครั้ง ให้แก่แพทย์และนักวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศ พร้อมกับจัดพิมพ์หนังสือประกอบการอบรม สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไป

11.4 โรคฮีโมฟีเลีย

พ.ศ.2506-2507 ได้จัดตั้ง Blood Coagulation Lab ที่สมบูรณ์แห่งแรกของประเทศไทย โรงพยาบาลศิริราช ทำให้สามารถทดสอบทางห้องปฏิบัติการเพื่อการวินิจฉัย และจัดเตรียมโลหิตแยกส่วนในการรักษาภาวะเลือดออกง่ายในโรคต่างๆ ได้ถูกต้องและทันสมัย ได้ขอความร่วมมือสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศเช่น ทุนร็อคกี้เฟลเลอร์ มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย และโรงพยาบาลเด็กแห่งเมืองฟิลาเดเฟีย องค์การฮีโมฟีเลียโลก และองค์กรอื่นๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาทางโลหิตวิทยาและธนาคารเลือด รวมทั้งพัฒนาแพทย์และบุคลากรการแพทย์ เครื่องมืออุปกรณ์การแพทย์ และการจัดประชุมสัมมนาวิชาการเพื่อส่งเสริมการดูแลรักษาโรคฮีโมฟีเลียให้ครบวงจร

พ.ศ.2520-2522 ได้ศึกษาวิจัยหาอุบัติการณ์ของโรคเลือดออกง่ายพันธุกรรมในประเทศไทย ซึ่งใช้เป็นตัวเลขอ้างอิงสำหรับประเทศไทยและประเทศใกล้เคียงตลอดมา หลังจากนั้นได้ร่วมมือประสานงานกับสถาบันต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาโรคฮีโมฟีเลียและภาวะเลือดออกง่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เริ่มจากการวินิจฉัยที่ถูกต้อง การรักษาที่สามารถทำได้ในโรงพยาบาลระดับต่างๆ โดยการจัดทำและผลิตส่วนประกอบของเลือดให้เพียงพอ

พ.ศ.2522 ได้เริ่มโครงการ “Home Care Program” คือให้ผู้ป่วยรักษาตัวเองที่บ้าน โดยมีผลิตภัณฑ์โลหิต เช่น พลาสมาสดผงเก็บไว้ฉีดเองที่บ้าน สามารถรักษาได้รวดเร็วตั้งแต่เลือดออกระยะแรก ได้ผลดีในการรักษา ประหยัดค่ารักษาพยาบาล ลดเวลาการขาดเรียนขาดงาน ลดภาระของแพทย์ ทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลได้นำมาใช้กับผู้ป่วยทั่วประเทศ

พ.ศ.2525 กระทรวงสาธารณสุขเห็นความจำเป็นและความสำคัญในงานนี้ โดยตั้งศูนย์โรคเลือดออกง่ายแห่งชาติในแผนพัฒนาฯ แผน 5 และจัดอบรมแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศ รวมทั้งจัดเครื่องมือ

แพทย์ สามารถทำ blood component ใช้เองได้ในโรงพยาบาลศูนย์ทุกแห่งขณะนั้น และมี blood coagulation laboratory รองรับในโรงพยาบาลทั่วไปทุกแห่ง

ความสำเร็จและผลงานดังกล่าว องค์การอนามัยโลกได้เชิญไปร่วมทำแผนการดูแลรักษาและการป้องกันโรคฮีโมฟีเลียสำหรับประเทศกำลังพัฒนา และได้ตีพิมพ์บทความ Possibilities for the Prevention and Control of Hemophilia : The Example from Thailand ในหนังสือ WHO/WFH Document 90.3 และ WHO Bulletin 1991:69:17-26 พ.ศ.2539 เพื่อเผยแพร่เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก การนำโรคฮีโมฟีเลียเข้าระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้การดูแลรักษาผู้ป่วย ทั่วประเทศ

พ.ศ.2548 ศักราชใหม่ของการดูแลรักษาโรคฮีโมฟีเลีย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้เริ่มระบบ “การบริหารจัดการโรคเรื้อรังที่มีค่าใช้จ่ายสูง” (Disease Management of High Cost Chronic Disease) ได้นำโรคฮีโมฟีเลียเข้ารักษาในระบบใหม่เป็นโรคแรก ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ทำให้ผู้ป่วยโรคฮีโมฟีเลียทั่วประเทศ ได้ลงทะเบียน และเข้าถึงยา Factor concentrate รวมทั้งได้รับการรักษาอย่างครบวงจร ทั้งด้านการดูแลรักษา ห้องปฏิบัติการ ธนาคารเลือด และระบบบริการ

พ.ศ.2552 รายงานการประเมินผลการดูแลรักษาผู้ป่วยในระบบใหม่ทั่วประเทศที่ผ่านมา 2 ปีครึ่ง ระหว่างพ.ศ.2549-2551 รวม 1,008 ราย พบว่ามีคุณภาพชีวิตดีขึ้นมาก (77%) ไปโรงเรียนและไปทำงาน ได้มากขึ้น (53%) การเข้า รพ.ลดลง (42%) อาการเลือดออกลดลงอย่างชัดเจน

เป็นการประเมินผลในระดับประเทศที่น่าพอใจของทุกฝ่าย องค์การฮีโมฟีเลียโลกได้ยกย่องชมเชยว่า ประเทศไทยสามารถให้การดูแลรักษาผู้ป่วยทั่วประเทศได้อย่างเป็นระบบและได้ผลดียิ่ง เป็นตัวอย่างที่ดีให้หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

11.5 การป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวีจากการรับเลือด

พ.ศ.2530 ได้มีการระบาดของเชื้อ HIV ในประเทศไทยอย่างรวดเร็ว ซึ่งได้แพร่เข้าไปในผู้บริจาคโลหิต จนมีผู้ป่วยโรคฮีโมฟีเลีย และโรคเลือดอื่นๆ ติดเชื้อ HIV จากการรับโลหิต พ.ศ.2534 แพทย์หญิงภัทรพร ได้ร่วมงานวิจัยกับ ศ.พญ.พิมล เชื้อวชิศิลป์ และร่วมมือกับศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติสภากาชาดไทย แสดงให้เห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นของการตรวจ HIV-antigen ในเลือดบริจาคทุกยูนิตในประเทศไทย พร้อมทั้งนำเสนอ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการเอชไอวีแห่งชาติ ให้มีการตรวจ HIV-antigen เพิ่มขึ้นในเลือดบริจาคทุกยูนิต ซึ่งเดิมตรวจเฉพาะ HIV-antibody นับเป็นประเทศแรกที่มีการตรวจ HIV-antigen ช่วยลดการติดเชื้อ HIV จากการรับเลือดลงได้อย่างมาก

จากผลงานข้างต้น ทำให้แพทย์หญิงภัทรพร ได้รับรางวัลนานาชาติ “อองรี เซนู” จากฝรั่งเศส ในปี พ.ศ.2539 นับเป็นคนเอเชียและภาคพื้นแปซิฟิกคนแรกที่ได้รับรางวัลนี้ ซึ่งมีการมอบรางวัลทุก 2 ปี ให้แก่แพทย์หรือนักวิทยาศาสตร์ที่มีผลงานวิจัยดีเด่นเกี่ยวกับโรคเลือดออกง่าย

11.6 โรค acquired platelet dysfunction with eosinophilia

แพทย์หญิงภัทรพร เป็นผู้ตั้งชื่อโรคนี้ให้เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ และได้ใช้ชื่อนี้ทั้งในและต่างประเทศตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้วิจัยพบว่าโรคนี้ วินิจฉัยได้ง่าย โดยดูรูปร่างของเกร็ดเลือด จะพบติดสีจางมีเกร็ดเลือดน้อย แต่ยังมี cell membrane ช่วยให้สามารถวินิจฉัยโรคได้ง่าย สะดวก ทำได้ทุกที่ทั้งในเมืองและชนบท และร่วมศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการ ห้ามเลือดในโรคนี้ โดยใช้เกร็ดเลือดเข้มข้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันทั่วโลก

11.7 โรคธาลัสซีเมีย

การรักษาโรคธาลัสซีเมียที่สำคัญที่สุดคือ การให้โลหิตแก่ผู้ป่วยเป็นระยะๆ ตลอดชีวิต ได้เชิญชวนผู้เชี่ยวชาญจากหลายองค์กรทำแผนระดับชาติเกี่ยวกับการให้โลหิตผู้ป่วย

โรคธาลัสซีเมีย “National Guideline for Blood Transfusion in Thalassemia” ซึ่งใช้ทั่วประเทศจนถึงปัจจุบันนี้ ทำให้ผู้ป่วยโรคธาลัสซีเมียได้รับโลหิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีผลแทรกซ้อนน้อย ลดการให้โลหิต และผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประหยัดเงินของรัฐและผู้ป่วย

11.8 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเตรียมกาวยาไฟบรินและการใช้กาวยาไฟบรินทางคลินิก

พ.ศ.2537-2539 เป็นผู้ริเริ่มประสานงานและดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเตรียมกาวยาไฟบรินใช้เองและการใช้กาวยาไฟบรินทางคลินิก ในการผ่าตัด การทำฟัน และการห้ามเลือด ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การฮิโมฟีเลียโลกและรัฐบาลอิสราเอล ทำให้มีการใช้กาวยาไฟบรินแพร่หลาย เสียค่าใช้จ่ายถูกลงมาก ช่วยลดการใช้ส่วนประกอบของโลหิตและผลิตภัณฑ์โลหิต ลดปัญหาภาวะเลือดออกรุนแรงในการผ่าตัด การถอนฟันและผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกง่าย ศูนย์บริการโลหิตฯ ได้ผลิตให้ใช้ทั่วประเทศตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

บันทึกความภาคภูมิใจ

หน้าที่หลักที่สำคัญของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ทุกสถาบันมี 4 ข้อคือ การเรียนการสอน การให้บริการวิชาการและการดูแลรักษาผู้ป่วย การวิจัย และการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม แพทย์ ผู้เขียนได้ปฏิบัติหน้าที่อาจารย์คณะแพทยศาสตร์มาตลอดตั้งแต่จบการศึกษา จนปัจจุบันนี้เป็นเวลา 50 ปีเศษ มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ทั้ง 4 ด้านนี้อย่างเต็มภาคภูมิ ด้วยความเต็มใจ ความสุขใจ ความพอใจ มีความสุขในการร่วมงานกับคณาจารย์ นักศึกษาแพทย์ ผู้ป่วย และเพื่อนร่วมงานทุกแห่งทั้งในและต่างประเทศ ได้มุ่งมั่นทำงานทุกด้านจนได้รับรางวัลในสาขาต่างๆ อาทิ นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ รางวัลอาจารย์ที่มีผลงานดีเด่นครบ 5 สาขา คือ ความเป็นครู การบริการ การวิจัย การแต่งตำรา และการประดิษฐ์คิดค้น รางวัลมหิดลปิปราวน์ เพื่อการแพทย์และสาธารณสุขไทย รางวัลนานาชาติจากประเทศฝรั่งเศส และจากองค์การฮิโมฟีเลียโลก และอื่นๆ

ทั้งนี้ผู้เขียนตระหนักอยู่เสมอว่า ผู้เขียนไม่ใช่เป็นคนเรียนเก่งหรือมีสติปัญญาเฉียบแหลม แต่มีจิตวิญญาณที่เห็นใจ อยากช่วยเหลือผู้ป่วยที่มีความทุกข์ทรมานจากโรคต่างๆ ทำให้กระตือรือร้น มุมานะ พยายามหาแนวทางดูแลรักษาและป้องกันโรคบางโรคให้หมดไป โดยปรึกษาหาความรู้จากอาจารย์และผู้รู้ทั้งในและต่างประเทศ ค้นคว้าวิจัยในสิ่งที่ไม่รู้ ซึ่งผู้เขียนมีความซาบซึ้ง ระลึกถึงพระคุณ และมีความกตัญญูทวนเวียนต่อทุกท่านเสมอ

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้เชิญชวนแพทย์และบุคลากรการแพทย์ให้ร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางการดูแลรักษาและป้องกันโรคต่างๆ และนำเสนอรัฐบาลให้ใช้ทั่วประเทศ และได้ขอการสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรต่างประเทศในการพัฒนางานเหล่านี้

บทขอบคุณ

ผลงานที่นำเสนอทุกเรื่อง เป็นผลงานร่วมของแพทย์และบุคลากรการแพทย์หลายสถาบัน หลายองค์กร รวมทั้งได้รับการสนับสนุน ความรู้ การแนะนำ ความช่วยเหลือและกำลังใจจากครูอาจารย์ ผู้บังคับบัญชา กลุ่มผู้ป่วย ผู้ร่วมงานหลายฝ่าย รวมทั้งญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง ซึ่งผู้เขียนขอกราบบูชาครู ระลึกถึงพระคุณ และขอขอบพระคุณทุกท่านและทุกสถาบันเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

1. ภัทรพร อิศรางกูร ณ อยุธยา. ปาฐกถาสุด แสงวิเชียร เรื่อง จากงานวิจัยสู่การรักษาผู้ป่วย สู่นโยบายระดับชาติ และนานาชาติ. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์, 2549.
2. ภัทรพร อิศรางกูร ณ อยุธยา. ปาฐกถาสภา ณ นคร เรื่อง การดูแลรักษาโรคฮีโมฟีเลียในประเทศไทย: 5 ทศวรรษ แห่งวิวัฒนาการและทิศทางในอนาคต. กรุงเทพฯ: สมาคมโลหิตวิทยาแห่งประเทศไทย, 2550